

ПІДХІД ДО ВИЯВЛЕННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВА В ЕКОНОМІЧНОМУ ВИДІ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

А. В. ПОПОВИЧ, аспірант
(Національний авіаційний університет, м. Київ)

Анотація. Проаналізовано наукові публікації та нормативно-правову базу з питання виявлення потреби підприємства в економічному виді реструктуризації, розроблено власний підхід до його вирішення та застосовано до підприємств авіаційної галузі.

Ключові слова: підхід, потреба, економічна реструктуризація.

Непостійність фінансово-економічних, ресурсо-енергетичних, технічних, правових та інших умов діяльності підприємств змушує їх приводити у відповідність власну політику та структуру, щоб відповідати новим вимогам і ефективно використовувати наявні ресурси, потенційні можливості, мінімізувати ризики для підвищення прибутковості, яка відображає стан економічної сфери діяльності підприємства, важливість своєчасної діагностики якого особливо зростає в період рецесії економіки, інтеграції національного господарства в міжнародні економічні, торговельні союзи тощо. У науковій літературі частина науковців виокремлює економічний вид реструктуризації [1, с. 134], проте наразі не запропоновано підходу до визначення потреби в ньому.

Аналіз наукової літератури та законодавства з питання виявлення потреби підприємства в реструктуризації засвідчив, що наразі пропонується розраховувати систему показників і порівнювати їх значення з нормативами, взятими з нормативно-правових актів або визначеними експертами [2, с. 141; 3, с. 3; 4, с. 72; 5, с. 69] чи розраховувати інтегральний показник, до складу якого входять інші показники та додаткові параметри, зокрема граничні межі значень, коефіцієнти важливості тощо [6, с. 3; 7, с. 58]. Однак недоліком першої групи підходів є складність прийняття рішення стосовно потреби підприємства в реструктуризації та підвищена залежність якості висновку від компетентності спеціаліста, який

оцінює отримані результати, оскільки необхідно оцінювати значну кількість показників, а варіанти реалізації підходів другої групи передбачають розрахунок або одного показника, який відображає загальний стан підприємства і не дозволяє визначити, яка зі сфер діяльності потребує реструктуризації, або блокових показників, які відображають окремі аспекти фінансового стану підприємства і слугують базою для розрахунку узагальненого показника, що не вирішує завдання виявлення потреби підприємства в економічному виді реструктуризації. Отже, це питання є актуальним, його потрібно досліджувати.

Мета статті – розробити підхід до виявлення потреби підприємства в економічному виді реструктуризації.

Мінливість умов діяльності підприємства зумовлює необхідність в адаптації до них з метою збереження прибутковості та її підвищення, що нерідко вимагає від керівництва не лише коригування політики, але й структурних перетворень. Механізм діяльності підприємства умовно можна поділити на економічну, фінансову, технічну, управлінську та організаційно-правову сфери, які тісно взаємопов'язані, тому зміни в одній з них впливають на функціонування інших.

Одна з найважливіших сфер діяльності підприємства – економічна, оскільки відповідає за економію ресурсів, тобто не обмеження обсягів виділення коштів на певні потреби, а їх економічне (ефективне) використання, що впли-

ває на собівартість продукції, а отже, на її рентабельність, від якої залежить рентабельність діяльності, яка, по-перше, разом з оборотністю активів, що пов'язана з оборотністю мате-

ріальних запасів, визначають рентабельність активів і, по-друге, поряд з дією ефекту фінансового левєриджу чинять вплив на рентабельність власного капіталу (рис. 1).

Рис. 1. Причинно-наслідковий зв'язок між показниками економічної сфери діяльності підприємства

Оскільки зображені економічні показники демонструють ефективність використання ресурсів, то підприємство зацікавлене у їх зростанні, на відміну від фінансових показників, які в першу чергу відображають структуру джерел фінансування діяльності, отже, мають утримуватися на рекомендованих рівнях для окремого підприємства, чи групи подібних підприємств залежно від зовнішньої кон'юнктури та обраної політики керівництвом.

Зміни стану економічної сфери діяльності підприємства найбільше позначаються на функціонуванні фінансової, управлінської та технічної сфер, створюють нові можливості або вимагають певних дій від керівництва з метою збереження фінансової стійкості, підвищення конкурентоспроможності та прибутковості.

Унаслідок зростання вищезазначених економічних показників збільшується прибуток підприємства, що змінює структуру капіталу на користь власного, унаслідок чого зменшується потреба в кредитних ресурсах або навпаки, зростає разі позитивного ефекту фінансового левєриджу з метою підвищення рентабельності власного капіталу, крім того, збільшується частка оборотних активів у сукупних активах. Такі зміни покращують стан фінансової сфери діяльності підприємства, підвищуючи показники, які його характеризують, зокрема коефіцієнти платоспроможності, фінансової незалежності, забезпеченості власними оборотними активами, частку оборотних активів, коефіцієнти загальної, поточ-

ної та миттєвої ліквідностей і вимагають від керівництва вжиття заходів щодо оптимізації структури капіталу з урахуванням нових значень фінансових показників, поточної та прогнозованої економічної ситуації.

Підвищення прибутковості підприємства створює можливості для оновлення основних засобів, розширення та диверсифікації виробництва [8, с. 28], отже, перетворень у технічній сфері діяльності, успішна реалізація яких, але за умови наявності попиту на зростаючу пропозицію продукції та її конкурентоспроможності, сприяє збільшенню рентабельності діяльності, що відображає взаємозв'язок технічної та економічної сфер.

Збільшення масштабів виробництва вимагає від менеджменту приведення у відповідність організаційно-правової структури підприємства з метою забезпечення належного рівня управління процесом виготовлення, реалізації та супроводження продукції, контролем витрат і фінансуванням, шляхом розширення, модифікації чи заміни форми організаційної структури управління на ефективнішу.

Отже, залежність успішного функціонування підприємства від стану економічної сфери діяльності зумовлює потребу в її своєчасній і якісній діагностиці з метою виявлення поточного стану та його прогнозування, ідентифікації факторів, що його зумовлюють і контролю їх впливу.

Базовими показниками, які зумовлюють стан економічної сфери діяльності підприємства та формують фінансовий результат, є коефіцієнт рентабельності продукції, який відо-

бражає прибутковість товарів, робіт і послуг, отже, визначає решту показників ефективності функціонування підприємства, зокрема коефіцієнтів рентабельності діяльності, власного капіталу та активів, за умови, що прибуток (збиток) формується переважно за рахунок основного виду діяльності, та коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, який вказує на швидкість їх вибуття внаслідок реалізації готової продукції та товарів, впливаючи на її темпи, а отже, і на мультиплікацію рентабельності продукції при визначенні рентабельності діяльності за рік. У свою чергу, темп реалізації продукції зумовлює швидкість обертання активів, яка впливає на ефективність їх використання.

Рентабельність продукції та темп її реалізації формують фінансовий результат від основної (операційної) діяльності, яка разом із прибутковістю (збитковістю) інвестиційної, фінансової та іншої видів діяльності визначають ефективність усієї діяльності підприємства, що характеризується коефіцієнтом рентабельності діяльності.

У результаті множення коефіцієнтів оборотності активів і рентабельності діяльності

отримують коефіцієнт рентабельності активів, який є узагальненим показником ефективності використання підприємством активів, проте включення попередніх двох показників до оцінки стану економічної сфери діяльності спричинене необхідністю виявлення чинників, що його зумовили.

Рентабельність власного капіталу підприємства зумовлюється рентабельністю діяльності й ефектом фінансового левеґиджу (ЕФЛ), який відображає вплив використання позикових коштів на нього [9, с. 355]. Крім того, ЕФЛ сприяє формуванню раціональної структури капіталу, оскільки його диференціал оцінює вартість кредитних ресурсів, порівнюючи рентабельність активів підприємства з їх ціною пропозицією, а плече – оптимальність обсягу позики, з урахуванням вартості та необхідного рівня платоспроможності.

Отже, для якісної оцінки стану економічної сфери діяльності підприємства необхідно застосовувати комплексну систему показників, яка враховує всі ключові аспекти, що його зумовлюють, ідентифікувати фактори впливу та оцінити їх (табл. 1).

Таблиця 1

Показники економічної сфери діяльності підприємств

Підприємство	Період	Коефіцієнт рентабельності активів	Коефіцієнт рентабельності діяльності	Коефіцієнт рентабельності продукції	Ефект фінансового левеґиджу	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів
ДП «Антонов»	2008	0,0686	0,1613	0,2320	-0,0395	0,0781	0,4255	2,3205
	2009	0,0580	0,1399	0,3716	-0,6191	0,0855	0,4144	1,0804
	2010	0,0139	0,0366	0,2272	-1,6981	0,0244	0,3809	0,8922
	2011	0,0309	0,0616	0,1984	-1,5028	0,0558	0,5005	1,0890
	2012	0,0061	0,0122	0,0788	-2,1174	0,0108	0,4966	1,1933
	Тпр баз, %	-91,16	-92,43	-66,04	5265,73	-86,16	16,73	-48,58
ДАХК «Артем»	2008	0,0005	0,0031	0,0826	-19,3636	0,0015	0,1534	0,3939
	2009	0,0003	0,0003	0,1118	-19,0822	0,0009	0,7455	1,8946
	2010	0,0017	0,0043	0,1224	-11,8166	0,0051	0,4065	0,9481
	2011	0,0003	0,0007	0,1253	-12,6246	0,0008	0,4436	0,9397
	2012	0,0002	0,0009	0,0205	-20,6251	0,0005	0,1789	0,2792
	Тпр баз, %	-65,26	-70,21	-75,22	6,51	-65,51	16,63	-29,12

Продовж. табл. 1

Підприємство	Період	Коефіцієнт рентабельності активів	Коефіцієнт рентабельності діяльності	Коефіцієнт рентабельності продукції	Ефект фінансового левериджу	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів
ПАТ «Мотор Січ»	2008	0,0012	0,0019	0,1736	-3,0320	0,0021	0,6334	0,9864
	2009	0,1913	0,1982	0,4006	1,2250	0,3409	0,9655	1,3794
	2010	0,2405	0,2495	0,5040	1,6585	0,3925	0,9640	1,3929
	2011	0,1877	0,2321	0,5583	0,4615	0,3023	0,8088	1,0295
	2012	0,1547	0,2043	0,4117	0,1586	0,2413	0,7574	1,1929
	Тпр баз, %	12911,05	10781,84	137,10	-105,23	11215,69	19,57	20,93
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	2008	0,0068	0,0166	-0,1374	-30,5431	0,0324	0,4086	2,1445
	2009	0,0075	0,0216	-0,1501	-54,8442	0,0413	0,3446	1,7153
	2010	-0,0293	-0,0702	-0,1650	-79,7657	-0,2201	0,4171	2,4671
	2011	-0,0056	-0,0128	0,2537	-101,3430	-0,0577	0,4375	1,9615
	2012	0,0429	0,0816	0,4481	-95,0503	0,4909	0,5251	1,5477
	Тпр баз, %	531,81	391,61	-426,08	211,20	1415,68	28,52	-27,83
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	2008	0,0994	0,0859	0,2529	-0,5484	0,1209	1,1577	2,2839
	2009	0,2724	0,2240	0,4452	0,4947	0,3099	1,2164	2,1942
	2010	0,1183	0,0985	0,2508	0,1024	0,1297	1,2009	2,9439
	2011	0,2772	0,2238	0,5922	0,5861	0,3198	1,2388	2,6980
	2012	0,1017	0,1605	0,3224	-0,0896	0,1226	0,6338	2,3473
	Тпр баз, %	2,30	86,88	27,49	-83,66	1,40	-45,26	2,78

Оцінка значень показників з таблиці та їх динаміки дозволяє виявити основні зміни в ефективності діяльності підприємства, зробити узагальнений висновок про чинники, які їх зумовили, а уточнити його допомагає факторний аналіз рентабельності активів (табл. 2), аналіз структурних перетворень в активах і пасивах. Проте значна кількість показників

і їх різнонаправлена динаміка ускладнюють прийняття рішення стосовно необхідності проведення економічного виду реструктуризації на підприємствах, тому з цією метою розраховано інтегральні показники згідно з підходом до виявлення потреби підприємства в реструктуризації та визначення її типу (табл. 3) [10, с. 71].

Таблиця 2

Факторний аналіз рентабельності активів підприємств

Підприємство	Рентабельність активів, % $P_a = P_{пр} \cdot O_a$		Відхилення 2012–2008 рр., п.	За рахунок зміни рентабельності діяльності, п. $\Delta P_a (\Delta P_{пр}) = P_a^1 - O_a^1 \cdot P_{пр}^0$	За рахунок зміни оборотності активів, п. $\Delta P_a (\Delta O_a) = O_a^1 \cdot P_{пр}^0 - P_a^0$
	2008 р.	2012 р.			
ДП «АНТК ім. Антонова»	6,86	0,61	-6,26	-7,40	1,15
ДАХК «Артем»	0,05	0,02	-0,03	-0,04	0,01
ПАТ «Мотор Січ»	0,12	15,47	15,35	15,33	0,02
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	0,68	4,29	3,61	3,42	0,19
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	9,94	10,17	0,23	4,73	-4,50

Рентабельність активів ДП «Антонов» 2012 р. знизилася проти 2008 р. на 6,26 пункти, із 6,86 до 0,61 %, у тому числі зменшилась на 7,4 пункти за рахунок зниження рентабельності діяльності за цей ж період, із 16,13 до 1,22 % унаслідок зменшення рентабельності продукції із 23,2 до 7,88 %, а внаслідок пришвидшення оборотності активів із 0,43 до 0,5 обороту на рік, незважаючи на сповільнення оборотності матеріальних запасів із 2,32 до 1,19 обороту, – підвищилась на 1,15 пункту. Зниження рентабельності діяльності підприємства протягом аналізованого періоду призвело до зменшення рентабельності власного капіталу з 7,81 до 1,08 %, у тому числі за рахунок зростання збитку від ЕФЛ з 0,04 % у 2008 р. до 2,1 % у 2012 р. Отже, фактичне значення інтегрального показника економічної сфери діяльності ДП «Антонов» у 2012 р. становило 0,34, що нижче від нормативного на 54,43 %, та свідчить про потребу в економічній реструктуризації з радикальними заходами.

Рентабельність активів ДАХК «Артем» за період з 2008 по 2012 рр. зменшилась на 0,03 пункту, при цьому зниження на 0,04 пункту відбулось унаслідок зменшення рентабельності діяльності з 0,31 до 0,09 %, цьому сприяло зниження рентабельності продукції з 8,26 до 2,05 %, а підвищення на 0,01 пункту – унаслідок пришвидшення оборотності активів з 0,15 до 0,18 оборотів на рік, яке відбулось поряд зі сповільненням оборотності матеріальних запасів з 0,39 до 0,28 обороту. Зменшення рентабельності власного капіталу з 0,15 % у 2008 р. до 0,05 % у 2012 р. унаслідок зниження рентабельності діяльності спричинене також підвищенням збитку від ЕФЛ з 19,36 до 20,63 %. Фактичний інтегральний показник економічної сфери діяльності в 2012 р. становив 0,03, тоді як нормативний дорівнює 0,62, що вказує на потребу в радикальній економічній реструктуризації підприємства.

Рентабельність активів ПАТ «Мотор Січ» за період з 2008 по 2012 рр. зросла на 15,35 пункти з 0,12 до 15,47 %, у тому числі на 15,33 пункти за рахунок підвищення рентабельності діяльності, яка збільшилась за той же період із 0,19 % до 20,43 % унаслідок

зростання рентабельності продукції з 17,36 до 41,17 %, тоді як пришвидшення оборотності матеріальних активів з 0,99 до 1,19 оборотів на рік, що сприяло збільшенню оборотів активів з 0,63 до 0,76 на рік, підвищило рентабельність активів лише на 0,02 пункту. Зростання рентабельності діяльності підприємства сприяло збільшенню рентабельності власного капіталу протягом аналізованого періоду із 0,21 до 24,13 %, у тому числі за рахунок позитивної дії ЕФЛ, яка 2012 р. становила 0,16 %, тоді як у 2008 р. була негативною – 3,03 %. Фактичний інтегральний показник економічної сфери діяльності підприємства у 2012 р. становив 1,83, що вище за нормативне значення та свідчить про відсутність необхідності в її реструктуризації.

Рентабельність активів ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» 2012 р. підвищилася до 4,29 % порівняно з 0,68 % у 2008 р., у тому числі на 3,42 пункти за рахунок зміни рентабельності діяльності, яка зросла за той ж період з 1,66 % до 8,16 % унаслідок підвищення рентабельності продукції в 2012 р. до 44,81 %, тоді як у 2008 р. її збитковість становила 15,01 %, та на 0,19 пункту внаслідок пришвидшення оборотності активів з 0,41 до 0,52 обороту на рік на фоні сповільнення оборотності матеріальних запасів з 2,14 до 1,55 обороту. Унаслідок підвищення рентабельності діяльності протягом аналізованого періоду зросла рентабельність власного капіталу з 3,24 до 49,09 %, незважаючи на збільшення збитку від ЕФЛ з 30,54 до 95,05 %. Фактичний інтегральний показник економічної сфери діяльності підприємства у 2012 р. становив 1,49, що вище за нормативне значення та вказує на відсутність потреби в економічному виді реструктуризації.

Рентабельність діяльності ПАТ «Вовчанський агрегатний завод» у 2012 р. проти 2008 р. зросла із 8,59 до 16,05 % унаслідок підвищення рентабельності продукції з 25,29 до 32,24 % збільшило рентабельність активів на 4,73 пункти, а сповільнення оборотності активів з 1,16 до 0,63 обороти на рік на фоні пришвидшення оборотності матеріальних запасів з 2,28 до 2,35 обороти – зменшило на 4,5 пункти. Отже, за період з 2008 по 2012 рр.

Таблиця 3

Порівняння фактичного та нормативного інтегрального показника економічної сфери діяльності у розрізі

Підприємство	Значення	Коефіцієнт рентабельності активів	Кпр баз	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Кпр баз	Ефект фінансового левелювання	Кпр баз	Коефіцієнт рентабельності продукції	Кпр баз	Коефіцієнт рентабельності діяльності	Кпр баз	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Кпр баз	Коефіцієнт оборотності активів	Кпр баз	Інтегральний показник
ДП «Антонов»	факт	0,01	-0,91	0,01	52,66	-0,02	52,66	0,08	-0,66	0,01	-0,92	1,19	-0,49	0,50	0,17	0,34
	норм	0,03	0,00	0,04	0,00	0,01	0,00	0,20	0,00	0,05	0,00	0,99	0,00	0,51	0,00	0,62
ДАХК «Артем»	відх	-0,03	-0,91	-0,03	52,66	-0,03	52,66	-0,12	-0,66	-0,03	-0,92	0,21	-0,49	-0,01	0,17	-0,28
	факт	0,00	-0,65	0,00	0,07	-0,13	0,07	0,02	-0,75	0,00	-0,70	0,28	-0,29	0,18	0,17	0,03
ПАТ «Мотор Січ»	норм	0,03	0,00	0,04	0,00	0,01	0,00	0,20	0,00	0,05	0,00	0,99	0,00	0,51	0,00	0,62
	відх	-0,03	-0,65	-0,04	0,07	-0,14	0,07	-0,17	-0,75	-0,05	-0,70	-0,71	-0,29	-0,33	0,17	-0,58
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	факт	0,15	129,11	0,24	112,16	0,00	-1,05	0,41	1,37	0,20	107,82	1,19	0,21	0,76	0,20	1,83
	норм	0,09	0,00	0,10	0,00	0,01	0,00	0,23	0,00	0,11	0,00	0,95	0,00	0,66	0,00	0,90
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	відх	0,07	129,11	0,14	112,16	,01	-1,05	0,19	1,37	0,10	107,82	0,24	0,21	0,10	0,20	0,94
	факт	0,04	5,32	0,49	14,16	-1,01	2,11	0,45	-4,26	0,08	3,92	1,55	-0,28	0,53	0,29	1,49
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	норм	0,08	0,00	0,09	0,00	0,02	0,00	0,18	0,00	0,07	0,00	1,89	0,00	0,59	0,00	0,80
	відх	-0,03	5,32	0,41	14,16	-1,03	2,11	0,27	-4,26	0,02	3,92	-0,34	-0,28	-0,06	0,29	0,69
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	факт	0,10	0,02	0,12	0,01	0,01	-0,84	0,32	0,27	0,16	0,87	2,35	0,03	0,63	-0,45	1,26
	норм	0,08	0,00	0,09	0,00	0,02	0,00	0,18	0,00	0,07	0,00	1,89	0,00	0,59	0,00	0,80
ПАТ «Вовчанський агрегатний завод»	відх	0,03	0,02	0,04	0,01	-0,01	-0,84	0,15	0,27	0,10	0,87	0,46	0,03	0,04	-0,45	0,46

рентабельність активів підприємства підвищилась на 0,23 пункту з 9,94 до 10,17 %. Зростання рентабельності діяльності також сприяло збільшенню рентабельності власного капіталу з 12,09 до 12,26 %, у тому числі внаслідок зменшення збитковості від ЕФЛ з 0,55 до 0,09 %. Підприємство не потребує економічного виду рентабельності, оскільки фактичний інтегральний показник економічної сфери діяльності в 2012 р. становив 1,26, перевищивши нормативний.

Отже, розроблений підхід до виявлення потреби підприємства в економічному виді реструктуризації, застосований до підприємств авіаційної галузі свідчить про таке: ДП «Антонов» і ДАХК «Артем» потребують економічного виду реструктуризації, оскільки фактичні інтегральні показники економічних сфер діяльності нижчі за нормативні, а ступінь відхилення вказує на необхідність радикальних змін; ПАТ «Мотор Січ», ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» та ПАТ «Вовчанський агрегатний завод» не потребують економічного виду реструктуризації через перевищення фактичних інтегральних показників економічних сфер діяльності над нормативними.

Унаслідок інтегрування взаємопов'язаної системи показників економічної сфери діяльності підприємства з підходом до виявлення потреби підприємства в реструктуризації та визначення її типу отримано підхід, який дозволяє виявити потребу підприємства в економічному виді реструктуризації та ступінь радикальності необхідних перетворень.

Запропонований підхід можуть застосовувати підприємства різних галузей народного господарства та організаційно-правових форм з метою виявлення потреби в економічному виді реструктуризації, оскільки вхідними даними для оцінки є дані фінансової звітності.

Отримані результати доповнюють існуючу теоретичну базу з питань визначення потреби в реструктуризації в частині виявлення необхідності в економічному виді реструктуризації та слугують підґрунтям подальшого дослідження теоретичних і практичних аспектів реструктуризації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булеев І. П. Деякі аспекти теорії реструктуризації підприємств / І. П. Булеев, Ю. М. Могилов // Економіка промисловості. – 2004. – № 5. – С. 131–136.
2. Мазур І. І. Реструктуризация предприятий и компаний. Справочное пособие / І. І. Мазур, В. Д. Шапиро. – М. : Высш. шк., 2000. – 587 с.
3. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженого спільним наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України [Електронний ресурс] : від 26.01.2001 р. № 49/121 / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>. – Назва з екрана.
4. Отенко І. П. Организационно-экономический механизм реструктуризации предприятия: научное издание / І. П. Отенко, Н. А. Москаленко. – Х. : Изд-во ХНЭУ, 2005. – 216 с.
5. Реструктуризація та фінансове оздоровлення сільськогосподарських підприємств : посібник // Програма підвищення рівня життя сільського населення в Україні / редкол. Т. О. Осташко [та ін.]. – К., 2005. – 480 с.
6. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій [Електронний ресурс] : від 23.02.1998 р. № 22 / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>. – Назва з екрана.
7. Кабаченко Д. В. Використання системного підходу при формуванні комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Д. В. Кабаченко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 57–63.
8. Кущик А. П. Оцінка діяльності підприємства в умовах нестабільного бізнес-середовища / А. П. Кущик // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 1 (5). – С. 26–32.
9. Нужна О. А. Дослідження ефекту фінансового важеля для сільськогосподарських підприємств Волинської області / О. А. Нужна // Економічні науки. Серія «Регіональна економіка». – 2008. – № 5 (17). – Ч. 3. – С. 353–359.
10. Попович А. В. Підхід до виявлення потреби підприємства в реструктуризації та визначення її типу / А. В. Попович // Проблеми системного підходу в економіці. – 2013. – № 45. – С. 69–76.

А. В. Попович, аспирант (Национальный авиационный университет, г. Киев). **Подход к выявлению потребности предприятия в экономическом виде реструктуризации.**

Аннотация. Проанализированы научные публикации и нормативная база по вопросу обнаружения потребности предприятия в экономическом виде реструктуризации, разработан собственный подход к его решению и применен к предприятиям авиационной отрасли.

Ключевые слова: подход, потребность, экономическая реструктуризация.

A. V. Popovic, graduate student (National Aviation University, Kiev). **Approach to identification of requirement of the enterprise in an economic type of restructuring.**

Summary. The analysis of scientific articles and legal system about identification the need of economical restructuring was held, the own approach was created and was applied to the enterprises of the aviation branch.

Keywords: approach, need, economical restructuring.